

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KÓD TESTU

8278

MATURITA 2016

EXTERNÁ ČASŤ

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **100 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva druhy odpoveďových hárkov:
  - Do odpoveďového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
  - Do odpoveďového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpoveďového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno slovo alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpoveďového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Ukážka 1

Andrej Sládkovič – Detvan

(úryvok)

1

*Stojí vysoká, divá Poľana,
mať stará ohromných stínov,
pod ňou dedina Detvou volaná,
mať bujná vysokých synov:
**či tých šarvancov Detvy ozrutných
Poľana na tých prsiach mohutných
nenosí a nenadája?***

*Alebo aspoň na tie výšiny
nehľadí dcéra tejto rodiny,
keď má porodiť šuhaja? –*

19

*Za čím obyčaj žialiť, požiali,
čím baviť, tým sa zabaví,
spieva, čo staré matky spievali,
reč pradedov svojich vraví:
a hneď ako blesk hromom zakľaje,
koho klial, tomu zas šťastie praje,
hneď v búrach je, hneď má pokoj;
hneď v dolinách sa tichých osadí,
hneď vrchmi lieta sťa orol mladý;
ako aj ten Martinko môj.*

01 V ktorej možnosti je uvedený typický symbol slovenských romantikov použitý v ukážke 1?

- (A) *orol*
- (B) *reč pradedov*
- (C) *Poľana*
- (D) *dcéra rodiny*

02 Vyberte pravdivé tvrdenie o prvej strofe v ukážke 1.

- (A) Je pravidelne stopovo organizovaná.
- (B) Rytmus v nej je založený na striedaní dlhých a krátkych slabík.
- (C) Tvoria ju 10-slabičné a 9-slabičné verše.
- (D) Nachádzajú sa v nej striedavé, združené a obkročné rýmy.

03 V ktorej možnosti sú uvedené znaky charakterizujúce ukážku 1?

- (A) dejovosť, verš, minulý čas
- (B) reflexia, rytmus, obraznosť
- (C) dialogickosť, opis, nedejovosť
- (D) obraznosť, prítomný čas, príbehovosť

04 V ktorej možnosti je najvýstižnejšie vyjadrené, čo zobrazuje 19. strofa v ukážke 1?

- (A) Rozpor medzi krásou Poľany a neslobodou Martinovej domoviny.
- (B) Snaha Martina vymaniť sa zo zaužívaných zvykov predkov.
- (C) Osobný vzťah Martina k ľudovej slovesnosti.
- (D) Súzvuk Martina s ľudom a rodným krajom.

05 Ktorá z nasledujúcich viet je napísaná pravopisne správne?

- (A) Autor básne je štúrovec a dobre sa poznal s viacerými súrodencami štúrovcami.
- (B) Autor básne používal Štúrovskú slovenčinu a patrilo do blízkeho okolia Štúra.
- (C) Sládkovič bol priateľom rodiny Štúrovcov, medzi štúrovcami vynikal ako básnik.
- (D) Sládkovič bol, ako iní Štúrovci, ovplyvnený Štúrom a písal Štúrovou slovenčinou.

06 Pomenujte umelecký jazykový prostriedok, ktorý predstavuje zvýraznená veta v ukážke 1.

07 Napíšte názov diela slovenského romantizmu, v ktorom autor vyjadril lásku k žene i vlasti a oslávil krásu a mladosť.

08 Napíšte názov štylistickej figúry založenej na opakovaní rovnakého slova alebo skupiny slov na začiatku za sebou idúcich veršov či viet, ktorá je využitá v ukážke 1.

Ukážka 2

Jozef Mistrík – Rečové chyby

(úryvok, upravené)

Rečové chyby môžu mať rozličný pôvod – zdedený či nadobudnutý. Sú iba prechodné alebo trvalé. Niektoré chyby nosíme od detstva, napr. šušľanie, niektoré sme si preniesli z jedného rečového prostredia do druhého, napr. nemeckú výslovnosť, ale mnohé chyby robíme len preto, že sme pri rozhovore unavení, napr. vypúšťame hlásky alebo sa zajakávame.

Dost' časté sú chyby dýchania a tvorenia hlasu, ktoré človek nadobúda pohybovaním sa v nevhodnom prostredí alebo pitím chladných nápojov. Chrapľavý hlas máme aj vtedy, keď sme nervózni, keď máme pocit strachu či veľkej zodpovednosti.

Časté sú rečové chyby, ktoré označujeme ako neurózy reči. K nim patrí zajakávanie a brbhanie. Zajakávanie sa obyčajne nadobúda. Vzniká okolo tretieho roku života. Táto chyba vzniká tým, že vývin reči nejde paralelne s vývinom myslenia, t. j. myšlienky plynú rýchlejšie, ako sa pohybuje jazyk. Je to vlastne kŕčovité napínanie svalstva, ktoré môže mať dvojaký dôsledok: **opakujú sa slabiky alebo slová alebo sa preťahujú začiatky slov**. Je absolútne nesprávne, ak sa sústreďujeme na zajakávajúceho človeka, keď kokce (zajakáva sa).

Za brbhanie označujeme ten jav, keď človek nestačí vyslovovať všetky hlásky alebo slabiky v slovách. Vzniká najčastejšie pri čítaní. Je chybou slabej disponovanosti, z únavy, teda častejšie prechodnou než trvalou, súvisí s nervovou kondíciou človeka.

09 V ktorej možnosti je pravopisne správne napísaná zvýraznená časť textu z ukážky 2?

- (A) opakujú sa slabiky, alebo slová, alebo sa preťahujú začiatky slov.
- (B) opakujú sa slabiky alebo slová alebo sa preťahujú začiatky slov.
- (C) opakujú sa slabiky, alebo slová alebo sa preťahujú začiatky slov.
- (D) opakujú sa slabiky alebo slová, alebo sa preťahujú začiatky slov.

10 V ktorej možnosti nie je podľa ukážky 2 uvedený dôvod, prečo vzniká tzv. chrapľavý hlas?

- (A) Vzniká ako dôsledok nesprávneho dýchania.
- (B) Vzniká ako dôsledok neočakávanej stresujúcej situácie.
- (C) Spôsobuje ho požívanie potravín s nevhodným zložením.
- (D) Spôsobuje ho požívanie tekutín s nevhodnou teplotou.

11 Čo je podľa ukážky 2 príčinou zajakavosti?

- (A) nesústredenosť pri výslovnosti
- (B) nízky vek dieťaťa
- (C) nerozvinuté premýšľanie
- (D) nedokonalý pohyb jazyka

12 Ktorá jazykovedná disciplína sa zaoberá aj rečovými chybami?

- (A) ortoepia
- (B) morfológia
- (C) fonológia
- (D) ortografia

13 Ktorá z nasledujúcich viet je napísaná v inom jazykovom štýle ako ukážka 2?

- (A) Ide o patologicky zvýšený útlm rečovej funkcie.
- (B) Hanbiť sa za koktanie už dávno nie je in.
- (C) Palatolália sprevádza rázštep podnebia.
- (D) Je sprievodným prejavom pri mozgových obrnách.

14 Vypíšte z prvého odseku ukážky 2 slovesné podstatné meno.

15 Vypíšte z tretieho odseku ukážky 2 všetky slová, ktoré sa skloňujú podľa vzoru cudzí.

16 Do ktorej skupiny indoeurópskych jazykov sa zaraďuje nemecký jazyk?

Ukážka 3

Legendárny cyklista Ján Svorada (45) – Sagana chcú všetci, jeho cena stúpa!

Ján Svorada je jediným slovenským alebo českým cyklistom, ktorý na Tour vyhral záverečnú etapu na parížskom Champs-Élysées (2001). Uznáva svojho nástupcu Petra Sagana (24) a jeho prestup z tímu Cannondale do Tinkoff-Saxo privítal s nadšením. „Má takú kvalitu, že ho chcú všetci. Urobil dobre, že prestúpil,“ povedal Svorada.

Ako vnímate prestup Sagana z Cannondale do Tinkoff-Saxo? Urobil správny krok?

Myslím si, že áno. Tinkoff-Saxo je tím, ktorý môže Saganovi poskytnúť oveľa väčšiu podporu.

V tíme jazdí taliansky šprintér Daniele Bennati, nemôže konkurencia narobiť zlé krv?

Nechcem, aby to vyznelo zle, ale myslím si, že Bennati je už trochu za svojim zenitom. Samozrejme, že je stále rýchly, môže stále vyhrávať etapy, pokúšať sa o dobré výsledky. Ale myslím si, že bude pracovať na podpore Peťových výsledkov. Je to človek, ktorý Saganovi v Cannondale chýbal. Keď sa človek, ktorý je sám taký rýchly, že môže vyhrať etapu, rozhodne, že bude Peťovi rozjazdiť špurty, bude to správna taktika.

Mal Cannondale bojovať o to, aby Sagan zostal naďalej v tíme?

Predpokladám, že sa snažili udržať si ho. Ale Sagan už dosiahol takú kvalitu, že ho chcú všetci, jeho cena stúpa a v Cannondale nemali dosť prostriedkov na jeho zaplatenie a na to, aby preňho zložili správny tím. Preto je prestup Peťa logický.

www.cas.sk, skrátené

17 Bennati je podľa Jána Svoradu za *svojím zenitom*, čo v ukážke 3 znamená, že

- (A) nebude chcieť prestúpiť do iného tímu.
- (B) nedosahuje pravidelne špičkové výkony.
- (C) dosahuje najväčšie šprintérske ocenenia.
- (D) sa bude orientovať len na rozjazd špurto.

18 Ktorá veta je napísaná pravopisne správne?

- (A) Vo Francúzsku získal Ján Svorada svoje najvyššie ocenenie.
- (B) Peter Sagan i Daniele Bennati sú jedinečne rýchli cyklisti.
- (C) Novinári typujú, že Peter Sagan obháji titul majstra sveta.
- (D) Parížske publikum každoročne z nadšením víta cyklistov.

19 Ktoré z nasledujúcich tvrdení vyplýva z ukážky 3?

- (A) Rivalita s Bennatim pomôže Saganovi, aby dosahoval skvelé výsledky.
- (B) Členovia tímu Cannondale navzájom nespolupracovali.
- (C) Medzi J. Svoradom a P. Saganom je generačný rozdiel.
- (D) Sagan prestupuje do nového tímu, pretože v ňom chýbal výborný šprintér.

20 Ktorá z nasledujúcich možností obsahuje ustálené slovné spojenie?

- (A) slávny cyklista Ján Svorada
- (B) Môže sa pokúšať o dobré výsledky.
- (C) môže poskytnúť väčšiu podporu
- (D) Nemôže konkurencia narobiť zlú krv?

21 Ktoré z nasledujúcich súvetí sa líši druhom vedľajšej vety?

- (A) P. Sagan urobil dobre, že prestúpil.
- (B) Má takú kvalitu, že ho chcú všetci.
- (C) Je to človek, ktorý Saganovi v Cannondale chýbal.
- (D) Je cyklistom, ktorý na Tour vyhral záverečnú etapu.

22 Ktorý slohový útvar/žáner predstavuje ukážka 3?

23 Vypíšte z otázok pre J. Svoradu jedno slovo, v ktorom sa uplatnilo pravidlo o rytmickom krátení.

24 Pomenujte diakritické znamienka, ktoré sa nachádzajú v prvej otázke v ukážke 3.

Ukážka 4

Ján Smrek – Salome

(úryvok)

*V atmosfére dymu a vín tančila si,
ohybná ako prút,
rýchla jak elektrický prúd,
vzdušná jak plyn.*

*Na koho sa tvoje oči usmiali,
koho tvoje pohyby objali,
každý sa chvel,
akoby, krásou ranený,
zamdlieť chcel.*

*V kúte
sedel som nepohnute
ja, básnik, tichý mladý muž,
na teba hľadieť začal som
a na to všetko ostatné,
čím hýril celý dom,
som nedbal už.*

*Bola si hrdou.
V očiach si mala túhu.
Z úst kvapkal ti dážď ruží
a formy tvojich údov
sa prelievali jedna v druhú.
Svietiaca tvoja pleť
núkala radosť môjmu zraku
a smútok mojej duši:
poznal som v tebe
o lúče slnka olúpený
v polárne kraje presadený
tropický kvet.*

25

V ukážke 4 dominuje

- (A) analýza pohnútok správania dievčiny.
- (B) úvaha o pominuteľnosti ženskej krásy.
- (C) opis mladej tanečnice.
- (D) rozprávanie o Salome.

26 Ktorý z nasledujúcich prívlastkov pomenúva znak alebo vlastnosť Salome z ukážky 4?

- (A) éterická
- (B) iniciatívna
- (C) ambiciózna
- (D) empatická

27 Ktorý z nasledujúcich umeleckých jazykových prostriedkov z ukážky 4 predstavuje metonymiu?

- (A) *ja, básnik, tichý mladý muž*
- (B) *čím hýril celý dom*
- (C) *vzdušná jak plyn*
- (D) *svietica tvoja pleť*

28 Ktoré z nasledujúcich slov z ukážky 4 je poetizmus/básnické slovo?

- (A) *krásou*
- (B) *túhu*
- (C) *olúpený*
- (D) *básnik*

29 Ján Smrek je predstaviteľom

- (A) vitalizmu.
- (B) surrealizmu.
- (C) romantizmu.
- (D) futurizmu.

30 Vypíšte z ukážky 4 všeobecné podstatné meno pomenúvajúce to, čo v básnikovi vyvoláva protikladné pocity.

31 Vypíšte zo štvrtej strofy ukážky 4 slovné spojenie, ktorým básnik nepriamo pomenoval Salome.

32 Vypíšte z ukážky 4 prídavné meno, ktoré súvisí s vnútornou charakteristikou Salome.

Ukážka 5

Samuel Beckett – Čakanie na Godota

(úryvok)

I. dejstvo

ESTRAGON: *Ty! (Chytí zvyšok mrkvy za konček vňate, zdvihne ho a otočí pred očami.)
To je zaujímavé. Čím človek viac je, tým je to horšie.*

VLADIMÍR: *U mňa je to naopak.*

ESTRAGON: *To je?*

VLADIMÍR: *Postupne si zvykám na chuť.*

ESTRAGON: (po dlhom rozmýšľaní) *A to je naopak?*

VLADIMÍR: *Otázka temperamentu.*

ESTRAGON: *Charakteru.*

VLADIMÍR: *Za to človek nemôže.*

ESTRAGON: *Človek sa zbytočne pechorí.*

VLADIMÍR: *Zostáva tým, čím je.*

ESTRAGON: *Nadarmo sa trepe.*

VLADIMÍR: *V podstate sa nemení.*

ESTRAGON: *Tak ideme?*

VLADIMÍR: *Podme.*

(nepohnú sa)

II. dejstvo

VLADIMÍR: *Keby si to skúsil?*

ESTRAGON: *Už som všetko skúsil.*

VLADIMÍR: *Myslím topánky.*

ESTRAGON: *Že by?*

VLADIMÍR: *Aspoň prejde čas. (pauza) Uistujem ťa, bude to rozptýlenie.*

ESTRAGON: *Uvoľnenie.*

VLADIMÍR: *Zábava.*

ESTRAGON: *Uvoľnenie.*

33 Na základe analýzy textu môžeme ukážku 5 zaradiť

- (A) do realistickej drámy.
- (B) do epickej drámy.
- (C) do absurdnej drámy.
- (D) do medzivojnovnej drámy.

34 Ktorý lexikálny jav zohráva dôležitú úlohu v druhom dejstve v ukážke 5?

- (A) homonymia
- (B) synonymia
- (C) jednovýznamovosť slov
- (D) protikladnosť slov

35 Ktorú trojicu autorov možno zaradiť medzi tvorcov dramatickej literatúry?

- (A) M. Kukučín, D. Chrobák, J. D. Salinger
- (B) L. Mňačko, B. Slančíková-Timrava, E. M. Remarque
- (C) Molière, J. Gregor-Tajovský, I. Bukovčan
- (D) M. Hattala, J. Cíger-Hronský, J. Palárik

36 V ktorej možnosti je správny zápis priamej reči?

- (A) Estragon povedal. „Uisťujem ťa, bude to rozptýlenie“.
- (B) „Uisťujem ťa,“ povedal Estragon: „Bude to rozptýlenie.“
- (C) „Uisťujem ťa, bude to rozptýlenie“, povedal Estragon.
- (D) Estragon povedal: „Uisťujem ťa, bude to rozptýlenie.“

37 Ktorá základná funkcia jazyka je v ukážke 5 porušená?

- (A) reprezentatívna
- (B) poznávacia
- (C) dorozumievacia
- (D) estetická

38 Ako sa nazýva časť dejstva, v ktorej sa mení počet osôb na javisku?

39 Vypíšte z prvého dejstva v ukážke 5 jedno expresívne synonymum slova *namáhať sa*.

40 Vypíšte z nasledujúceho radu pomenovanie mimojazykového prostriedku, na ktorý kladie autor v ukážke 5 dôraz.

očný kontakt, pohyb tela, vzdialenosť, postoj tela, pohyb tváre

Ukážka 6

Zo studnice rodnej reči 2**Zľava:** 15 %**Stará cena:** 8,90 €**Nová cena:** 7,57 €**Pridané:** 10. 06. 2014**Do košíka**zvyčajne dodávame
do 7 dní**Autor:** Katarína Balleková, Miroslav Smatana**Vydavateľ:** VEDA**ISBN:** 9788022413596**Počet strán:** 440**Rok vydania:** 2014**Väzba:** brožovaná**Formát:** A5**Jazyk:** slovenský

Publikácia **nadväzuje/naväzuje** na úspešnú knižočku *Zo studnice rodnej reči* (2005) a prináša výber príspevkov, ktoré boli pôvodne súčasťou rovnomennej rubriky počas druhého decénia jej trvania v rokoch 2002 – 2011 v časopise *Kultúra slova*. Zostavovatelia ponúkajú pestrú koláž vzácných svedectiev z nárečí a o nárečiach, zaradených do **siedmich/siedmych** tematických okruhov. Čitateľ prechádza terénom jazyka bohatým na nárečové nerovnosti, ktoré jazyku neublížujú, ba práve naopak: dávajú mu punc rôznorodosti a robia ho všedno-nevšedným a pozoruhodným. Na svojej ceste má možnosť nielen dozvedieť sa mnoho zaujímavého, napr. o pôvode **priezvisk/priezvísk**, o pomenovaní mesiacov či názvoch ovocia; ale aj presvedčiť sa, či naozaj vtáka poznať po perí a človeka po reči; vychutnať si pohľad na farebný svet jazyka; spoznať **čo-to/čo – to** zo slovenských kulinárskych zvyklostí; zistiť, čo všetko človeka kvári. Pridanou hodnotou textov je originálna interpretácia nárečového materiálu, ale aj prameňov z predpisovného obdobia slovenčiny, čím sa odкрýva národné duchovné dedičstvo a tiež sa poukazuje na prirodzené jazykové útvary, žánrové aj areálové rozdiely. Texty dopĺňa zoznam lokalít, ktoré charakterizujú v jednotlivých príspevkoch zemepisné rozšírenie nárečových slov, a register vybraných mien a **priezvisk/priezvísk** používaných na Slovensku.

www.littera.sk, upravené

41 Ktorý údaj o publikácii z ukážky 6 nie je povinným údajom v bibliografickom zázname?

- (A) vydavateľ
- (B) názov diela
- (C) jazyk
- (D) rok vydania

42 V ktorej možnosti je správny názov krátkej charakteristiky knihy, ktorú obsahuje ukážka 6?

- (A) téza
- (B) anotácia
- (C) komentár
- (D) resumé

43 Z ukážky 6 vyplýva, že Katarína Balleková a Miroslav Smatana

- (A) napísali viaceré odborné publikácie o zemepisných nárečiach na Slovensku.
- (B) vybrali príspevky zaradené do prezentovanej publikácie.
- (C) recenzovali úspešnú knihu *Zo studnice rodnej reči 2*.
- (D) propagovali svoju knihu *Zo studnice rodnej reči 2* v časopise Kultúra slova.

44 Ktorým slovom sa začína v ukážke 6 nesúvislý text?

- (A) *Autor*
- (B) *Publikácia*
- (C) *Zľava*
- (D) *Do košíka*

45 V ktorej možnosti sú správne tvary slov zo zvýraznených dvojíc slov v ukážke 6?

- (A) *siedmich, priezvisk, čo-to, nadväzuje*
- (B) *siedmych, priezvisk, čo – to, naväzuje*
- (C) *siedmych, priezvisk, čo-to, nadväzuje*
- (D) *siedmich, priezvisk, čo – to, naväzuje*

46 Vypíšte z ukážky 6 slovo, ktoré pomenúva súpis/zoznam autorov alebo položiek v knihe v abecednom poradí.

47 Vypíšte z nasledujúceho radu slovo, ktoré sa z hľadiska pôvodu odlišuje od ostatných.
materiál, interpretácia, ovocie, areálové, publikácia, originálna

48 Zmeňte nezhodný prívlastok z nasledujúcej vety na zhodný a napíšte ho pravopisne správne.
Čitateľ prechádza terénom jazyka bohatým na nárečové nerovnosti, ktoré jazyku neubližujú.

Ukážka 7

Hubert Mania – Noemova archa

(úryvok, upravené)

Berlín 6. januára

Teraz poznáš základné údaje tejto záhady, do ktorej som vhupla nič netušiac – môj prvý list Ťa hádam zastihol ešte pred Novým rokom v Tvojej slnečnej Kalifornii.

Navonok sa so mnou nič nedeje, no Scintilla, ktorú mi odkázal Brynjar Windhus, čosi vo mne prebudila. Pokúšala som sa Ti opísať tú tajomnú udalosť. Pripúšťam, že narážam na hranice svojich schopností, keď hľadám prijateľné vysvetlenie. Aký to má zmysel spájať halucinácie, spomienky z detstva a čudné sledy obrazov, ktoré vo mne tie tóny vzbudzujú?

Pokúšam sa dodržiavať disciplínu, nájsť si denný rytmus. Najneskôr okolo deviatej sedím za netvorom IBM a vyťukávam texty pre Steinackera. Potom študujem Brynjarove denníky. Spočiatku som sa pokúšala čítať ich krížom-krážom, no nič z toho nebolo. Zdalo sa mi, že strácam súvislosti. Preto postupujem chronologicky.

Prehrabujem sa v jeho denníkoch, listujem v albumoch s fotografiami a študujem jeho chudobnú korešpondenciu, aby som si utvorila o ňom obraz.

Brynjar sa narodil v Stavangeri v južnom Nórsku. Jeho otec Ole tam pracoval pravdepodobne ako lodný inžinier v lodenici. Na jednej z mála fotografií, kde ho možno vidieť, má na sebe biely plášť a skláňa sa nad konštrukčnými výkresmi. Pod obrázkom je rukou po nemecky napísané: „**Oleho veľká pýcha: vlečníak ľadovcov.**“ Pravdepodobne išlo o ľadoborec – vieš si predstaviť, že by loď mohla mať vo vleku ľadovec?

49 Ktorá literatúra sa zaoberá opisom skutočnej udalosti, ale využíva niektoré výrazové prostriedky a postupy beletrie?

- (A) literatúra faktu
- (B) umelecká literatúra
- (C) vedecko-fantastická literatúra
- (D) náučná literatúra

50 Prečo je v ukážke 7 zvýraznená časť textu v úvodzovkách?

- (A) Označuje posunutý význam textu.
- (B) Ide o inžinierov výrok.
- (C) Predstavuje citát.
- (D) Je zápisom parafrázy.

- 51** Ktoré tvrdenie o rozprávačovi v ukážke 7 je pravdivé?
- (A) Rozprávač je nezávislý pozorovateľ, ktorý nezasahuje do deja.
  - (B) Rozprávač je vševediaci a nezasahuje do deja.
  - (C) Rozprávač je jednou z postáv, ktorá ale nezasahuje do deja.
  - (D) Rozprávač je jednou z postáv, ktorá zasahuje do deja.

- 52** Ktoré z nasledujúcich slov bolo vytvorené rovnakým spôsobom ako slovo *pravdepodobne*?
- (A) *lodenici*
  - (B) *najneskôr*
  - (C) *konštrukčnými*
  - (D) *ľadoborec*

- 53** V ktorej možnosti sa nachádzajú iba homonymné alebo viacvýznamové slová?
- (A) *hranice, má, halucinácie*
  - (B) *obraz, hádam, list*
  - (C) *album, najneskôr, spočiatku*
  - (D) *navonok, netvor, udalosť*

- 54** Ktorá časť/ktorý prvok chýba na samom začiatku súkromného listu z ukážky 7?

- 55** Vypíšte z ukážky 7 jedno domáce slovo so zdvojenou spoluhláskou.

- 56** Napište dátum v kalendári, pred ktorým pisateľka listu v ukážke 7 predpokladá doručenie svojho prvého listu adresátovi.

Ukážka 8

Jozef Gregor-Tajovský – Horký chlieb

(úryvok)

Páni zabávali sa dobre. Ostali po divadle aj tancovať. Prešla polnoc, jedna hodina, dve hodiny. Mare nedalo pokoja. Prichodilo jej na um všetko zlé, čo sa deťom stať mohlo. Zaletela domov pozakrývať ich, lebo im už iste vychladlo nacelkom. Ťažko jej bolo od nich, ešte aj cez okno kukla dnu a behom vrátila sa späť. Bola už aj hmla, tma a zima treskúca. Prešli aj štyri hodiny, a páni nedošli. Dobre sa cítili a boli bezpeční, veď je tam „Marka“. Pán kartoval, pani sa vykrúcala v tanci.

Mare sa celú noc ani nezadriemalo. Ba čím ďalej, tým jej bolo teplejšie, ač už izba aj tu chladla. Čím ďalej, tým bola nepokojnejšia, sluchy jej už trhalo.

„No, už čo ako, ale by som radšej bola oželela tých dvadsať-tridsať grajciarov, ako doma nebyť. Chúdence. Otca nemajú a už aj bez matere budú ostávať nielen vo dni, ale aj celé noci.“

Netrzeplivo pozerala na hodiny, sadla, vstala, prikryvala panské deti, ale aj na svoje myslela. Čo všetko sa im mohlo stať, húkala v mysli. Schytila ručník, a ani nevedela ako, vyšla von. Obchodiac vrždavý sneh, akoby kradnúť šla, bežala ulicou. Bežala, akoby deti pred dákym nešťastím zachrániť mala. Izba bola vychladla, rozložila rýchlo ohňa, naložila dreva, poukrúcala „svoje sirôtky“, v láske a žiali nad nimi zase si len povinnosť spomnela.

57 Ktoré tvrdenie platí o postave Mary z ukážky 8?

- (A) Je nástrojom autora na vyjadrenie rozhorčenia nad nezodpovednými rodičmi.
- (B) Je prostriedkom pre autorovu kritiku sociálnych vzťahov v danom období.
- (C) Je prototypom ženy obhajujúcej rovnoprávnosť žien v spoločnosti.
- (D) Je symbolom ženy aktívne bojujúcej za svoje sociálne práva.

58 V ktorom storočí sa začala rozvíjať slovenská realistická literatúra?

- (A) V sedemnástom.
- (B) V osemnástom.
- (C) V devätnástom.
- (D) V dvadsiatom.

59 V ktorej možnosti sa nachádza neurčitý slovesný tvar?

- (A) *Obchodiac vrždavý sneh, bežala ulicou.*
- (B) *Izba bola vychladla.*
- (C) *Mare sa celú noc ani nezadriemalo.*
- (D) *V láske a žiali nad nimi zase si len povinnosť spomnela.*

60 V ktorej možnosti sa nachádza priradovacie súvetie odporovacie?

- (A) *Otca nemajú a už aj bez matere budú ostávať...*
- (B) *Ťažko jej bolo od nich, ešte aj cez okno kukla dnu...*
- (C) *... nielen vo dni, ale aj celé noci.*
- (D) *Prešli aj štyri hodiny, a páni nedošli.*

61 Ktorý prostriedok využil autor pri zobrazení postáv v ukážke 8?

- (A) kontrast
- (B) paralelu
- (C) gradáciu
- (D) alegóriu

62 Vypíšte z ukážky 8 jedno slovo s kladným citovým postojom hovoriaceho.

63 Vypíšte z nasledujúcej vety časticu.

Ba čím ďalej, tým jej bolo teplejšie.

64 Vypíšte z nasledujúceho radu slovo s neslabičnou predponou.

vrátila, zaletela, schytila, oželela, vykrúcala, chladla

KONIEC TESTU

Použitá literatúra

Zoznam knižných zdrojov:

GREGOR-TAJOVSKÝ, J.: *Horký chlieb*. Bratislava : Mladé letá, 1960, s. 111.

IHNATKOVÁ, N. – FEDOROVÁ, M. – KRAHUL'COVÁ, V. – TRUTZ, R.: *Čítanka pre 4. ročník gymnázií a stredných škôl*. Bratislava : Litera, 1996, s. 45. ISBN 80-85452-46-4.

MANIA, H.: *Záblesk duše*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1991, s. 75. ISBN 80-220-0314-X.

MISTRÍK, J.: Rečové chyby. In *Jazyk a reč*. Bratislava : Mladé letá, 1999, s. 188.
ISBN 80-06-00924-4.

SLÁDKOVIČ, A.: *Marína – Detvan*. Bratislava : Tatran, Čítanie študujúcej mládeže, 1979,
s. 131, 138.

SMREK, J.: *Cválajúce dni*. Bratislava : EMSA, 1925.

Zoznam internetových zdrojov:

Legendárny cyklista Ján Svorada (45) – Sagana chcú všetci, jeho cena stúpa! Dostupné na:
<http://www.cas.sk/clanok/290007/legendarny-cyklista-jan-svorada-45-sagana-chcu-vsetci-jeho-cena-stupa.html> [cit. 10. 08. 2014], skrátené.

Zo studnice rodnej reči 2. Dostupné na: http://www.littera.sk/index.php?action=obchod&sub=show_id&id=61057 [cit. 20. 7. 2014], upravené.

Texty ukážok boli z didaktických dôvodov gramaticky, štylisticky alebo pravopisne upravené.

Pokyny na vyplňovanie odpoveďového hárka

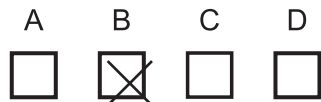
Odpoveďové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať, krčiť ani prehýbať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko písuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- Správne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

- Nesprávne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

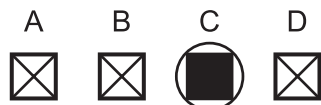

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov.
V žiadnom prípade nepoužívajte nový odpoveďový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

- Odpovede na **úlohy s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpoveďového hárka čitateľne písaným alebo tlačným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!